

Er ref/dnr: KN2024/02252

Klimat- och
näringslivsdepartementet
Naturmiljöenheten
Landmiljögruppen
103 33 Stockholm

Stockholm den 7 juni 2025

Friluftsrämjandets yttrande över delbetänkande SOU 2025:21 Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF)

Vi tackar för möjligheten att komma med synpunkter på delbetänkandet. Vi kommenterar inte alla förslag och bedömningar, utan tar fasta på det som har störst betydelse för en bredd av ekosystemtjänster. Vi undviker att svara på förslag och bedömningar där vi bedömt att vi saknar tillräcklig kunskap.

Vi hoppas att ni tar fasta på våra synpunkter nedan. Återkom gärna om ni har frågor.

Kristina Ljungros, Generalsekreterare för Friluftsrämjandet
Pontus Björkman, Sakkunnig i friluftspolitiska frågor för Friluftsrämjandet

Kort om Friluftsrämjandet

[Friluftsrämjandet](#) erbjuder roliga, trygga och lärorika äventyr – på vattnet, i skogen, på snön, isen och fjället. Året runt, genom hela livet. Vi är en demokratisk, partipolitiskt och religiöst obunden ideell organisation som sedan 1892 har främjat friluftslivet och värnat om allemansrätten. Vi har tagit på oss uppdraget att genom friluftsliv bidra till ökad folkhälsa, livsglädje och respekt för naturen. Det är vårt bidrag till ett ännu bättre samhälle.

Genom [Skogsmulle och skogens värld](#), [Vildmarksäventyr](#) och alla andra [aktiviteter](#) som våra 300 lokalavdelningar och 8 000 ideella ledare erbjuder, samt genom våra [Ur och Skur-förskolor](#), bidrar vi med 8 miljoner aktivitetstimmar årligen. Alla våra aktiviteter är

ledda av utbildade ledare och sker i grupp i naturen. Vi sänker trösklar för nybörjare som vill komma igång med friluftsliv och ser till att kunskap om naturen, allemansrätten och friluftsteknik går vidare till nya generationer av friluftsutövare. Genom konceptet [Häng med oss ut - friluftsliv för psykisk hälsa](#) inom vård och omsorg, bidrar vi till att människor som lider av psykisk ohälsa får uppleva den återhämtning och det välbefinnande som många upplever genom att röra sig i naturen.

Sammanfattande synpunkter och yttranden

Dessa sammanfattande yttranden motiveras under rubrikerna *Övergripande motiveringar* och *Förslag och synpunkter på specifika avsnitt* i remissvaret. Under *Förslag och synpunkter på specifika avsnitt* finns fler yttranden än som listas här.

- Friluftsrämjandet **anser** att Miljömålsberedningen har gjort en gedigen analys av vetenskaps- och rättsläget. Vi står helt eller delvis bakom många av de förslag som presenterats, då de flesta utgör ett steg framåt jämfört med nuvarande politik.
- Samtidigt **konstaterar vi** att betänkandet i sin helhet inte föreslår en politik som gör att Sverige kan nå sina internationella åtaganden, eller bindande krav från EU för biologisk mångfald och klimat. Det är problematiskt, inte bara på lång sikt för de komplexa och livsuppehållande ekosystem som vi alla är beroende av, utan på kort sikt för Sveriges förvaltning, för sammanhållningen i EU och för friluftsutövare i hela världen.
- Friluftsrämjandet **tillstyrker** Miljömålsberedningens förslag att öka anslaget 1:3 i utgiftsområde 20 med 1,6 miljarder kronor per år 2026-2030.
- Friluftsrämjandet **tillstyrker** även Miljömålsberedningens finansieringsförslag för att Naturvårdsverket, länsstyrelserna och kommunerna ska kunna aktualisera skötselplaner för skyddade områden.
- Friluftsrämjandet **tillstyrker** Miljömålsberedningens bedömning att öka anslaget 1:3 i utgiftsområde 20 med 150 miljoner kronor per år för att finansiera friluftslivsarbete i formellt skyddade områden.
- Friluftsrämjandet **föreslår** att ändamålsparagrafen (1 §) i LONA-förordningen kompletteras (se gulmarkerat) så att det blir tydligt att LONA kan finansiera åtgärder ”som bidrar till att nå generationsmålet för miljöarbetet, miljö kvalitetsmålen **och målen för friluftslivspolitik** som riksdagen har fastställt”.
- Friluftsrämjandet **föreslår** att miljö kvalitetsmålet Levande skogar kompletteras med etappmålet: ”Naturens sociala värden ska vara värnade och stärkta i hela landet, med ett särskilt fokus på de tätortsnära områdena.”
- Friluftsrämjandet **föreslår** ett tillskott på 100 miljoner kr årligen till ordinarie LONA. Att kommunerna bidrar med egenfinansiering har visat sig borge för långsiktighet i arbetet.

- Friluftsrådet **anser** att ett rimligt etappmål vore att minst 20 procent av virkesproduktionsmarken brukas utifrån naturnära principer senast 2030.
- Friluftsrådet **tillstyrker** naturvårdsavtal om förlängda omloppstider, men ambitionerna bör höjas (läs mer nedan).
- Friluftsrådet **tillstyrker** förslagen att ge Sveaskog och Statens fastighetsverk i uppdrag att avgränsa tätortsnära natur och teckna naturvårdsavtal respektive inomstatliga överenskommelser utan ersättning med Naturvårdsverket.
- Friluftsrådet **uppmärksammar** regeringen att ta fasta på Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets [bedömning](#) att de omfattande underlag som finns framtagna över skogar med höga naturvärden i Sverige genom bl.a. nyckelbiotopsinventeringen, länsstyrelsernas inventeringar av värdekärnor, preciserade underlag rörande kontinuitetsskogar och de systematiska inventeringarna av statliga ur- och naturskogar håller en hög kvalitet och att dessa inventeringar uppfyller EU-definitionen av naturskogar, samt ge dessa områden erforderligt skydd.
- Friluftsrådet **föreslår** ett tillägg av ett ord (se gulmarkerat) till ett av beredningen förslag på etappmål, vilket motiveras av Riksrevisionens larmrapport Förvaltningen av skyddad natur, Miljömålsberedningen analys om synergieffekter samt den negativa utveckling som de friluftspolitiska målen *Tillgänglig natur för alla* och *Attraktiv tätortsnära natur* har, enligt myndigheternas senaste uppföljning:

"Alla formellt skyddade områden ska senast 2030 förvaltas genom naturvårdande skötsel eller ett aktivt beslut om fri utveckling, så att de inte förlorar de natur- och upplevelsevärden de syftar till att bevara."
- Friluftsrådet **tillstyrker** förslaget om etappmål för integrering av stadsgröniska och ekosystemtjänster i urbana miljöer.
- Friluftsrådet **föreslår** att Sverige i definitionen av "urbana ekosystemområden" (enligt Naturrestaureringsförordningen) eller "urbana miljöer" som det formuleras i etappmålet integrerar *stadsnära områdena* 3 km runt de tätortsnära områdena för centrum och kluster.
- Friluftsrådet **tillstyrker** förslaget att regeringen ger Tillväxtverket i uppdrag att förlänga investeringsstödet för att utveckla infrastrukturen för rekreation. Dessa stöd har även haft betydelse för att utveckla goda förutsättningar för friluftslivet.

Bakgrund och övergripande motiveringar

Enligt det tilläggsdirektiv som regeringen beslutade 4 augusti 2022 ska Miljömålsberedningen föreslå en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF). Friluftsrörelsen:s sakkunniga Pontus Björkman satt med som expert i beredningen.

[Utvärderingen av de nationella miljömålen](#) visar att Sverige inte kommer att nå *Generationsmålet* till 2030. Tolv av de 16 miljömålen nås inte, exempelvis *Levande skogar*, *Ett rikt växt- och djurliv* och *Begränsad klimatpåverkan*. Två av riksdagens friluftspolitiska mål, *Tillgänglig natur för alla* och *Attraktiv tätortsnära natur*, har [negativ utveckling](#) (dec 2023).

Friluftsmiljöerna påverkas mycket negativt av klimatförändringar och omvandlingen av naturskogar till skogsplantager. Sedan Friluftsrörelsen bildades som ett skidfrämjande 1892 har [en tredjedel av vintern](#) försvunnit vid Vindeln i Västerbotten. "Vi har förlorat 58 dagar av meteorologisk vinter på 40 år", säger Hjalmar Laudon, professor vid SLU. Under samma tidsperiod har en storskalig omvandling av naturen genomförts, ofta till enformiga planteringar där såväl natur- och upplevelsevärdena går förlorade (värden som ofta är sammanlänkade).

I stillasittandets epok, där hälften av befolkningen har hälsofarligt dålig kondition och allt fler lider av psykisk ohälsa, behövs attraktiv och tillgänglig natur mer än någonsin även för folkhälsan. [Folkhälsomyndigheten sammanfattar](#): "Flera undersökningar visar att vi mår bra av friluftsliv, där naturkontakten främjar både den fysiska och den psykiska hälsan. Friluftsliv i sig innebär ofta någon form av fysisk aktivitet vilket gynnar hälsan. Vi vet också att vistelse i naturen kan förbättra vår kognitiva utveckling och förmåga, öka koncentrationen, förmågan till återhämtning och att hantera stress. Vår sinnesstämning påverkas ofta positivt, motståndskraften ökar och risken för till exempel depression kan minska. Vistelse i naturen kan också underlätta rehabiliteringen efter fysisk eller psykisk sjukdom. Miljön i sig kan underlätta för sociala kontakter. Det finns forskare som till och med menar att vi skulle bli lyckligare och känna större livskraft om vi fick en starkare koppling till naturen."

Friluftsliv och naturturism är en starkt växande sektor i Sverige. Mellan åren 2009 och 2023 har antalet arbetstillfällen ökat från 76 000 till 167 000. Friluftslivets ekonomiska värde uppgår till 191 miljarder kr per år i Sverige enligt en nationell undersökning från Mittuniversitet och då är inte intäkter från utländska besökare medräknade. Denna sektor är beroende av en attraktiv och tillgänglig natur med höga upplevelse- och naturvärden.

Intresset för friluftsliv är starkt. Nio av tio svenskar [anser](#) att friluftsliv är positivt för hälsan. Hela 98 procent av drygt 4700 kommunpolitiker anser att det är viktigt att skapa goda förutsättningar för ett aktivt friluftsliv. Det visar Friluftsrörelsen:s [enkät med](#)

[kommunpolitiker](#). Enligt SCB har andelen av den svenska befolkningen som är ute i skog och mark varje vecka ökat till 40 procent (2022) vilket är nästan tio procentenheter högre än perioden 2008-2019. Att samtidigt som allmänhetens intresse ökar för att vistas i skog och mark kraftigt minska resurserna för att kunna välkomna fler ut i naturen är felprioriterat.

Bland annat EU:s naturrestaureringsförordning har ett brett anslag vad gäller ekosystemtjänster, där bland annat folkhälso- och rekreationsaspekter nämns, och de nya rättsakterna från EU sträcker sig långt in i framtiden. Natur- och upplevelsevärdena hänger ofta ihop, och om Sveriges vackra natur och skyddade områden är tillgängliga och attraktiva kan invånarnas relation till naturen, kunskap, medvetenhet och långsiktiga stöd för nödvändiga satsningar på naturvård, biologisk mångfald, kolinlagring, klimatanpassning och skydd av naturen öka och upprätthållas över tid. Genom att det finns etappmål och resurser även vad gäller friluftsinfrastrukturen kan besöksförvaltningen bli effektiv. Bristande resurser vad gäller besöksförvaltning kan leda till negativ påverkan på naturen och miljömålen.

Sedan Friluftetsfrämjandet bildades har två miljoner barn i Sverige träffat Skogsmulle. Här läggs grunden för barns rörelseglädje i och nyfikenhet på naturen, och betydelsen av att "inte störa och inte förstöra" för andra arter och markägare. Förutsättningarna för en livslång relation till naturen skapas.

Mot ovan bakgrund är det viktigt även av friluftspolitiska, folkhälsopolitiska och näringspolitiska skäl att Sverige gör sin del av de internationella överenskommelserna avseende klimatet och biologisk mångfald. Vi stöder därför många av de förslag som läggs i delbetänkandet, och saknar en del förslag som vore bra för naturen, klimatet, friluftslivet, folkhälsan och naturturismen/näringslivet.

Övergripande synpunkter på delbetänkandet

Bra men otillräckliga förslag för biologisk mångfald

Miljömålsberedningens delbetänkande lämnat många viktiga förslag men når inte ända fram. Förslagen är otillräckliga för att Sverige ska kunna leva upp till sina internationella åtaganden under konventionen om biologisk mångfald. Även om det finns många bra bra delförslag är strategin otillräcklig för att stoppa och vända förlusterna av biologisk mångfald i Sverige till 2030.

Friluftetsfrämjandet är kritisk till att beredningen har föreslagit att skydda enbart skog med extremt hög beståndsålder (över 180 år), vilket avviker från de gemensamma kriterier som tagits fram inom EU för vad som ska betraktas som naturskog. Beredningens förslag innebär att naturskog i Sverige kommer att fortsätta att avverkas, i strid med både internationella åtaganden och lagstiftning från EU.

Friluftsrämjandet konstaterar att det globala ramverket för biologisk mångfald innehåller en lång rad konkreta mål som i flera delar är avsevärt mer ambitiösa än de svenska miljömålen med tillhörande etappmål och som i många fall helt saknar motsvarighet i det svenska miljömålssystemet. I betänkandet saknas en analys av glappet mellan de svenska målen och våra åtaganden.

Bland annat saknas förslag om ett nationellt mål om att stoppa och vända förlusterna av biologisk mångfald till 2030, vilket är det enskilt viktigaste målet i det globala ramverket. Det saknas också förslag om etappmål för att fasa ut miljöskadliga subventioner och ställa om till hållbara brukningsmetoder inom jord- och skogsbruk. Vidare saknas mål om att skydda 30 procent av Sveriges landareal till 2030.

Stor risk för att missa LULUCF-förordningens krav

Miljömålsberedningen har lagt förslag som kan leda utvecklingen i rätt riktning och öka nettoinlagringen. Men tyvärr är de otillräckliga för att Sverige ska ha en rimlig chans att leva upp till EU:s LULUCF-förordning. Betänkandets förslag ger en ökad nettoinlagring om 6,8 MtonCO₂e för 2030 men risken är stor att detta är alldeles otillräckligt, givet att nettosänkan fortsatt sjunka.

Ett förslag i tidiga utkast från Miljömålsberedningen om nya etappmål i miljömålssystemet har tyvärr förhandlats bort, och även flera konkreta förslag. Friluftsrämjandet uppmanar regeringen att implementera alla Miljömålsberedningens förslag gällande kolinlagring, utom gödning av skog, men att skala upp dessa så att den inlagrande effekten blir större. I synnerhet kolinlagringsavtal för skog finns det stor potential att utvidga utöver förslaget.

Förslag och synpunkter på specifika avsnitt

Kap. 6. Förslag om information och rådgivning

Friluftsrämjandet **tillstyrker** bedömningar och förslag om information och rådgivning. Det finns en stor potential i lokal och regional samverkan för stärkt biologisk mångfald och grön infrastruktur, samt rådgivning för att uppnå Sveriges åtaganden.

Miljömålsberedningen föreslår att LONA-projekten ska öppnas upp för fler aktörer. Friluftsrämjandet **ser positivt på förslaget**, men saknar en koppling till de friluftspolitiska målen i LONA-förordningen. Ändamålsparagrafen (1 §) bör, om den ändå ska uppdateras, kompletteras så att det blir ännu tydligare att LONA kan finansiera åtgärder (tillägg är **gulmarkerat**) "som bidrar till att nå generationsmålet för miljöarbetet, miljö kvalitetsmålen **och målen för friluftslivspolitik** som riksdagen har fastställt".

[En extern utvärdering](#) visar att LONA "i hög grad gynnar friluftslivet" och "varit avgörande" för att även mindre kommuner ska bedriva naturvård. Under 2010-talet har nästan alla landets 290 kommuner genomfört minst ett LONA-projekt. Detta är statens viktigaste stimulansåtgärder för satsningar som gynnar den biologiska mångfalden, kolinlagring och friluftslivet.

Vi vill också betona att den huvudsakliga utmaningen i dag handlar om att anslagsnivån de senaste åren inte möjliggjort nya ordinarie LONA-projekt. Friluftsrämjandet **föreslår** ett tillskott på 100 miljoner kr årligen till ordinarie LONA. Att kommunerna bidrar med egenfinansiering borgar för långsiktighet i arbetet.

Kap. 7. Förslag om indikatorer och preciseringar till Begränsad klimatpåverkan, Levande Skogar och Ett rikt odlingslandskap

Friluftsrämjandet **är positiv** till att Miljömålsberedningen föreslår nya indikatorer till miljö kvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt odlingslandskap, men saknar nya etappmål för ökat nettoupptag för växthusgaser i markanvändningssektorn.

EU:s skogsstrategi slår fast att skogsbruksmetoder som orsakar förlust av biologisk mångfald och kollager, såsom kalhyggen, endast ska användas med försiktighet. Trots det är trakthyggesbruket helt dominerande i Sverige idag och bara några procent av skogen brukas med hyggesfria metoder. En ökad andel hyggesfritt skogsbruk och ett naturnära skogsbruk har positiva effekter på biologisk mångfald, kolinlagring och friluftsliv, samt minskar risken för skador från bland annat granbarkborre, svamp och stormar. Friluftsrämjandet **anser** att ett rimligt etappmål vore att minst 20 procent av virkesproduktionsmarken brukas utifrån naturnära principer senast 2030.

Friluftsrämjandet **saknar ett tydligare perspektiv** på naturens sociala värden, särskilt eftersom EU:s naturrestaureringslag nu har röstats igenom och att stadsförgröningsplaner är en viktig del i förordningen. En större andel skyddade områden innebär möjligheten att skapa betydande synergieffekter för friluftsliv, rekreation och folkhälsa. Det behövs därför ett etappmål som leder till att insatser resurstillsätts och att rekreationsperspektivet finns med i myndigheters, företags, regioners och kommuners beslutsfattande.

Friluftsrämjandet **föreslår** att miljö kvalitetsmålet Levande skogar kompletteras med etappmålet: "Naturens sociala värden ska vara värnade och stärkta i hela landet, med ett särskilt fokus på de tätortsnära områdena."

Kap. 8. Förslag om hållbart brukande av skogsmark för kolinlagring och biologisk mångfald

Friluftsrämjandet **är positiv** till flera av beredningens förslag men **konstaterar** att de är otillräckliga för att åstadkomma den förändring som krävs för att svenskt skogsbruk

ska bli hållbart och leva upp till Sveriges internationella åtaganden och EU:s lagstiftning.

Ett hållbart brukande förutsätter att alla skogens ekosystemtjänster bevaras för kommande generationer och att markanvändningen sker inom de ramar som ekosystemet och naturen sätter. Skogsbruket har under lång tid dramatiskt förändrat Sveriges skogslandskap. Idag finns endast begränsade områden kvar som har de grundläggande kvaliteter som hör till naturliga skogsekosystem.

En omställning av skogsbruket till ett mer naturnära skogsbruk bidrar till flera kvaliteter i det brukade skogslandskapet vad gäller biologisk mångfald, ökad kolinlagring, resiliens mot torka och översvämningar, samt rekreationsvärden.

Miljömålsberedningen ser ett behov för skogssektorn att ta ansvar utöver lagens krav vad gäller kolinlagring. Det är absolut nödvändigt eftersom beredningen inte lämnar tillräckliga förslag. Det kommer att bli svårt för Sverige att leva upp till de bindande kraven i LULUCF-förordningen genom ett otydligt sektorsansvar, där det huvudsakliga verktyget - målbilderna för miljöhänsyn - helt saknar evidens om resultatet.

Friluftsrämjandet **tillstyrker** förslagen om rådgivning och information, förslag om att uppmana Sveaskog att öka nettoupptaget på sina marker och förslag om naturvårdsavtal för att förlänga omloppstider.

Vi **ser** att förlängda omloppstider bidrar till flera av centrala ekosystemtjänster, såväl vad gäller kolinlagring, biologisk mångfald och friluftsliv/rekreation – ibland annat [Skogsforsk analys](#) och denna [kunskapssammanställning](#) av Markku Rummukainen, professor i klimatologi vid Lunds universitet här. Att staten erbjuder ”ersättning för markägare som skriver avtal om att inte avverka skogen en viss tid efter att lägsta avverkningsålder uppnåtts”, borde vara en av två strategier. Regeringen **bör även överväga** kompletterande policyförändringar som innebär att lägsta avverkningsåldern höjs, åtminstone för delar av det svenska skogsbeståndet. Det är även ett sätt att stimulera långlivade träprodukter, vilket såväl skogsnäringen som akademien talar sig varm för. Inte minst vore det möjligt att lägga ett sådant krav på offentligt ägd skog.

Vad gäller naturvårdsavtal om förlängda omloppstider skapas även förutsättningar för markägaren att få alternativa intäkter, undvika de utsläpp som skulle ha skett vid en avverkning, fortsätta koluttaget i växande skog i stället för kalhyggen som läcker kol. Förslaget gäller dock en kort tidsperiod. Tidsperioden för dessa naturvårdsavtal bör förlängas, eller varieras.

Friluftsrämjandet **avstyrker** ersättning för gödsling av skog, då ger skogar som är dåligt rustade för ökade störningar med ändrat klimat, bland annat värre stormskador, torka och insektsangrepp. Naturliga skogar har visat sig mer motståndskraftiga mot torka än enformiga planteringar. Som betänkandet tar upp innebär gödsling i regel en

minskning av artrikedomen, generellt minskar mossor, lavar, bärris och många mykorrhizabildande svampar, vilket påverkar friluftslivet negativt. Det finns även risk för ökad försurning och övergödning av hav, sjöar och vattendrag, vilket redan är ett stort miljöproblem och som påverkar även friluftslivet.

10 Förslag om upptag och utsläpp av växthusgaser på bebyggd mark

Friluftsrådet **tillstyrker** att SLU får i uppdrag att tillsammans med Boverket, Naturvårdsverket och Trafikverket skyndsamt vidareutveckla ett gemensamt verktyg med standardiserade metoder för att mäta vilken effekt förändrad markanvändning vid exploatering får på nettoupptaget av koldioxid. Verktöget ska kunna användas vid miljökonsekvensbedömningar senast från och med 2027.

Friluftsrådet **anser** att verktöget även bör användas för exploatering av stränder, med tanke på att regeringen nu upphäver strandskyddet inom vissa områden och det kommer att påverka kolsänkor vid stränder (förutom friluftslivet och den biologiska mångfalden).

11 Förslag om ökat nettoupptag i träprodukter

Friluftsrådet **tillstyrker** alla Miljömålsberedningen föreslag på området.

Kap 13. Förslag om skydd av natur

Friluftsrådet **tillstyrker** förslagen att ge Sveaskog och Statens fastighetsverk i uppdrag att avgränsa tätortsnära natur och teckna naturvårdsavtal respektive inomstatliga överenskommelser utan ersättning med Naturvårdsverket.

Det är bra att prioritera den tätortsnära naturen, då det där finns stora ekosystemvärden i form av biologisk mångfald (se Skogsstyrelsens statistik över tätortsnära natur), klimatanpassning (natur som hanterar stora nederbörds mängder och är avkylande vid extremvärme), rekreation och folkhälsa (57 procent av allt friluftsliv görs tätortsnära). Men uppdraget bör helst omfatta samtliga statligt ägda skogar som har höga rekreations- och naturvärden.

Kap 14. Förslag om skydd av urskog och gammal skog

Det finns få ställen där natur-, upplevelse- och rekreationsvärdena är större än i en urskog. Den som vandrat i en sådan glömmet det sällan. Det mest akuta hotet mot biologisk mångfald i skogen är den fortsatta förlusten av naturskogar. Att stoppa dessa förluster är vidare en förutsättning för att brukandet av den svenska skogen som helhet ska kunna bli hållbart. Riksdagen har ett tydligt ställningstagande om att inte avverka skogar med höga naturvärden. Sverige har också ställt sig bakom EU:s strategi för biologisk mångfald till 2030, och därmed gjort ett tydligt åtagande att skydda samtliga ur- och naturskogar. Bevarande av de kvarvarande naturskogarna utgör också ryggraden i en effektiv strategi för att nå målen i restaureringsförordningen, eftersom

det är betydligt billigare att bygga på det vi redan har än att restaurera skogar med lägre naturvärden.

Friluftsrämjandet **är därför kritisk** till förslaget att begränsa skyddet av skogar till urskog och sådan "gammal skog" som avses i den föreslagna svenska definitionen av vad som avses i förnybartdirektivet. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har på uppdrag av Miljömålsberedningen gjort en uttolkning av EU:s ur- och naturskogsbegrepp i en svensk kontext och sammanställt nuvarande kunskap om svenska ur- och naturskogar. Vi delar myndigheternas bedömning att de omfattande underlag som finns framtagna över skogar med höga naturvärden i Sverige genom bl.a. nyckelbiotopsinventeringen, länsstyrelsernas inventeringar av värdekärnor, preciserade underlag rörande kontinuitetsskogar och de systematiska inventeringarna av statliga ur- och naturskogar håller en hög kvalitet och att dessa inventeringar uppfyller EU-definitionen av naturskogar. Detta underlag borde ha legat till grund för Miljömålsberedningens analyser och förslag för att säkerställa att Sverige lever upp till målet att strikt skydda alla ur- och naturskogar senast 2030. Friluftsrämjandet **uppmärksammar** regeringen att ta fasta på Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets [bedömning](#) att de omfattande underlag som finns framtagna över skogar med höga naturvärden i Sverige genom bl.a. nyckelbiotopsinventeringen, länsstyrelsernas inventeringar av värdekärnor, preciserade underlag rörande kontinuitetsskogar och de systematiska inventeringarna av statliga ur- och naturskogar håller en hög kvalitet och att dessa inventeringar uppfyller EU-definitionen av naturskogar, samt ge dessa områden erforderligt skydd.

Kap 15. Förslag om förvaltning av skyddade områden

De skyddade områdena är ryggraden i naturvårdsarbetet och har stor betydelse för friluftslivet. Skötseln har under flera år varit kraftigt eftersatt. Riksrevisionens granskning om förvaltningen av skyddad natur (RiR 2024:11) tecknar en mycket dyster bild av nuläget. Och i [Friluftsrämjandets nya enkät med landets 21 länsstyrelser](#) framgår att de inte längre kan utföra den skötsel, det underhåll och de investeringar man behöver göra för behålla natur- och upplevelsevärdena i den skyddade naturen – eftersom tilldelade anslag från Naturvårdsverket mer än halverats de senaste åren. Sedan år 2018 har det statliga stödet per skyddat område minskat med 43 procent, enligt Naturvårdsverkets Budgetunderlag 2026-2028.

I och med EU:s naturrestaureringslag införs bindande krav på att vidta åtgärder för att uppnå gott tillstånd för de utpekade naturtyperna, och dessa återfinns i stor utsträckning inom formellt skyddade områden. Det behövs också omfattande åtgärder för att tillgängliggöra de statligt skyddade områdena för invånarna, särskilt för grupper som inte har lika lätt för att röra på sig.

Mot denna bakgrund **tillstyrker** Friluftsrämjandet samtliga förslag om förvaltning av skyddade områden. Riksrevisionens granskning visar att den föreslagna

anslagsförstärkningen av 1:3 Åtgärder för värdefull natur i utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur med 1,6 miljarder kronor per år 2026-2030 är absolut nödvändig.

Friluftsrådet **tillstyrker** även Miljömålsberedningens finansieringsförslag för att Naturvårdsverket, länsstyrelserna och kommunerna ska kunna aktualisera skötselplaner för skyddade områden.

Friluftsrådet välkomnar att Miljömålsberedningen ser betydande potentiella synergieffekter genom att tillgängliggöra formellt skyddad natur och uppnå andra samhällsmål. I delbetänkandet står att läsa "Skyddade områden kan användas som en resurs för friluftslivet, besöksnäringen, folkhälsoarbetet och pedagogiken och skapa möjligheter till rekreation, estetiska och andliga värden, forskning, regional tillväxt och landsbygdsutveckling." Vi instämmer i denna analys och **tillstyrker** Miljömålsberedningens bedömning om att öka anslaget 1:3 i utgiftsområde 20 med 150 miljoner kronor per år för att finansiera friluftslivsarbete i formellt skyddade områden.

Enligt SCB har andelen av den svenska befolkningen som är ute i skog och mark varje vecka ökat till 40 procent (2022) vilket är nästan tio procentenheter högre än perioden 2008-2019. Att samtidigt som allmänhetens intresse ökar för att vistas i skog och mark kraftigt minska resurserna för att kunna välkomna fler ut i naturen är helt fel utveckling.

Vad gäller ett av de två föreslagna etappmålen inom miljömålssystemet **föreslår** Friluftsrådet ett tillägg av ett ord (se gulmarkerat), vilket också motiveras av Riksrevisionens larmrapport Förvaltningen av skyddad natur, Miljömålsberedningen analys om synergieffekter samt den negativa utveckling som de friluftspolitiska målen *Tillgänglig natur för alla* och *Attraktiv tätortsnära natur* har, enligt myndigheternas senaste uppföljning:

Miljömålsberedningen föreslår att följande etappmål införs i miljömålssystemet:

- *Alla formellt skyddade områden ska senast 2030 förvaltas genom naturvårdande skötsel eller ett aktivt beslut om fri utveckling, så att de inte förlorar de natur- och upplevelsevärden de syftar till att bevara.*

16 Förslag om restaurering av natur

Friluftsrådet anser att det är viktigt att regeringen i samband med hanterandet av Miljömålsberedningens förslag, även tar hänsyn till de frågor som finns i den nationella restaureringsplanen enligt EU:s Naturrestaureringsförordning – eftersom Miljömålsberedningen inte tagit hänsyn till den. Naturrestaureringsförordningen förutsätter ett ambitiöst och strategiskt arbete som inbegriper politiskt ledarskap.

Vi konstaterar vidare att en framgångsrik restaureringsstrategi behöver baseras på att

säkerställa att områden som redan har höga naturvärden eller har bäst förutsättningar att restaureras bevaras. I ljuset av detta är det beklagligt att beredningen misslyckats med att enas om förslag som adresserar den snabba förlusten av natur- och kontinuitetsskogar.

Friluftsrämjandet **tillstyrker** förslagen:

- att länsstyrelserna får i uppdrag att genomföra och samordna rådgivning om naturrestaurering under perioden 2026–2030.
- att riksdagen och regeringen genomför en satsning på restaurering och hävd av ängs- och betesmarker, med följande kommentarer och tillägg
- att slopa återbesogningsplikten i en zon på 25 meter närmast jordbruksmark.

Dessa förslag bedöms även bidra till upplevelsevärden för friluftslivet.

Kap 17. Förslag om minimal förlust av biologisk mångfald

Friluftsrämjandet delar beredningens bedömning att restaureringsförordningens icke-försämringskrav i sin helhet överlappar sådan urskog och naturskog som avses i EU:s strategi för biologisk mångfald. Vi delar också beredningens bedömning att riksdagen och regeringen bör ge Skogsstyrelsen förutsättningar att följa bestämmelserna i miljöbalken som innebär att avverkning av skog med höga naturvärden ska förbjudas i de fall detta är nödvändigt för skyddet av naturmiljön.

Den fördjupade utvärderingen av miljömålen visar att skyddsvärda skogar fortsätter att avverkas och att Skogsstyrelse anser sig sakna tillräckliga verktyg för att leva upp till riksdagens mål att skogar med höga naturvärden inte ska avverkas utan bevaras långsiktigt. I Friluftsrämjandets bilaterala dialog med Skogsstyrelsen, inom ramen för nationella sektorrådet, framhåller även myndigheten att skälet till att man inte kan göra mer avseende sitt uttalade ansvar för skogens sociala värden, är brist på resurser.

Friluftsrämjandet **tillstyrker** förslaget om etappmål för integrering av stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer.

Naturrestaureringslagens artikel 8 och åtgärds mål 12 i det globala ramverket för biologisk mångfald ställer långtgående krav på att förvalta och utveckla grönområden i den bebyggda miljön. Enligt förordningen avgör medlemsstaten om stadsnära områden ska ingå i definitionen av urbana ekosystemområden. Friluftsrämjandet **föreslår** att Sverige i definitionen av urbana ekosystemområden (eller urbana miljöer som det formuleras i etappmålet) integrerar *stadsnära områdena* 3 km runt de tätortsnära områdena för centrum och kluster. Skogsstyrelsen för redan statistik över den tätortsnära skogen upp till 3 km från de tätortsnära områdena.

Skogsstyrelsen statistik om tätortsnära skog visar att i Norrland är 0,7 procent av den tätortsnära skogen skyddad vilket är betydligt lägre än för den icke tätortsnära skogen

där 15 procent är skyddad. I södra Sverige är 3,2 procent av den tätortsnära skogen skyddad vilket är knappt hälften jämfört med den ej tätortsnära skogens 6 procent.

Detta trots att varje krona som satsas på den tätortsnära naturen ger 20 tillbaka i form av ekosystemtjänster så som rekreation, hälsa, luft- och vattenkvalitet, biologisk mångfald och kolinlagring, enligt [en brittisk rapport](#).

Skogsstyrelsen visar också att antalet grova levande träd per hektar är högst närmast tätorten och minskar med avståndet bort från tätorten. Inom 300 meter från tätorten finns för samtliga landsdelar dubbelt till tre gånger så många grova träd per hektar jämfört med den skog som inte är tätortsnära.

Det saknas i delbetänkandet tillräckliga förslag om styrmedel för att nå detta etappmål. För att nå målen **föreslår** Friluftsrämjandet att det tillförs resurser inom ramen för ordinarie LONA samt att Naturvårdsverket och Boverket ges ett uppdrag att göra en analys om hur integrering av stadsgrönska i kvartersmark och byggnader kan stärkas, och även bidra till folkhälsomålen och friluftslivsmålen.

Friluftsrämjandet **tillstyrker** förslaget att regeringen ger Tillväxtverket i uppdrag att förlänga investeringsstödet för att utveckla infrastrukturen för rekreation. Dessa stöd har även haft betydelse för att utveckla goda förutsättningar för friluftslivet.

Friluftsrämjandet **tillstyrker** även de andra förslag som läggs i betänkandet i kapitel 17.

Pontus Björkman, sakkunnig i friluftspolitiska frågor för Friluftsrämjandet, har varit huvudansvarig för att utarbeta detta remissvar.